

Länsstyrelsen i Norrbotten
norrbotten@lansstyrelsen.se

YTTRANDE

2018-01-19

Ref. Angående ansökan om villkorsändring enligt miljöbalken för Haparanda avloppsreningsverk på fastigheten Haparanda 27:2, Haparanda kommun

YTTRANDE OM ANSÖKAN OM VILLKORSÄNDRING, HAPARANDA AVLOPPSRENINGSVERK (BOTTENVIKENS RENINGSVERK AB)

Bottenvikens reningsverk AB (BRAB) har lämnat in en ansökan till Miljöprövningsdelegation i Länsstyrelsen om ändrade utsläppsvillkor för fosfor och BOD₇ i tillstånd för avloppsreningsanläggning. Reningsverket tar emot avloppsvatten från både Haparanda och Torneå stad och är ett gemensamt koncernbolag ägt av kommunerna, vilket som ansvarar för rening av avloppsvatten. Avloppsreningsverket ligger i Haparanda kommun i Torneälvens mynning.

Reningsverket har fått miljötillstånd 2016-11-16. Tillståndet avser en dygnsbelastning av maximalt 60 000 personekvivalenter. I tillståndet finns det haltkrav i mg/l samt reduktionskrav i % för BOD₇ och totalfosfor. I ansökan nämns skillnaden mellan haltkraven och reduktionskraven vara stor och i ansökan föreslås som lösning till detta att reduktionskraven avskaffas helt.

I ansökan nämns att under 2016 har haltkraven för BOD₇ och P_{tot}, räknat som kvartalsmedelsvärde, uppfyllts. Reduktionen av BOD₇ var 94% och kravet (minst 90%) uppfylldes. Reduktion på totalfosfor P_{tot} var 88%, kravet i det nuvarande tillståndet är 95 % och således detta nåddes inte.

I ansökan motsvarigheter för reduktionskrav och haltkrav räknats i förhållande till inkommande flöden. Behov för minskat intag av vatten har noterats i ansökan. Flödet har jämförts med medeltalsmängder från statistik av Svenskt Vatten. Även skillnaden med svenskt och finskt sätt att ställa reduktionskrav för avloppsvattenverk i tillstånden har konstaterats i ansökan. Fosforhalten i inkommande vatten är låg och syftar till tillskottsvattnets stor mängd. BRAB konstaterar i detta sammanhang att huvudansvaret för ledningsnätet ligger på kommunerna Haparanda och Torneå som leder avloppsvatten till reningsverket.

BRAB framför i sitt kompletterade svar (2017-09-28) till Länsstyrelsens miljöprövningsdelegation att mängden av tillskottsvatten stör fällning av fosfor i reningsprocessen. Detta kan enligt BRABs erfarenhet inte åtgärdas endast med ökad mängd fällningskemikalie i processen. Påverkan som klimatförändringen orsakar i mängden inkommande vatten och därefter i reningsprocessen blir också noterad i svaret till miljöprövningsdelegationen.

Finsk-svenska gränsälvscommissionen har som uppgift följa tillämpningen av överenskommelsen och praxis i tillståndsärenden. Gränsälvscommissionen anser att när denna ansökan kommer från BRAB som ägs gemensamt av Haparanda och Torneå, och som leder renat avloppsvatten till den gemensamma recipienten i Torneälvens mynning där kvalitetsmål för vatten är lika för båda länderna finns det skäl att i tillståndsprocessen tas en titt på branch- och tillståndsförhållanden i grannländerna:

Svensk praxis och föreskrifter om avloppsvatten från tätbebyggelse

Enligt Svenskt Vatten är ”svenska reningsverk är till exempel världsbäst på att rena och avskilja näringsämnet fosfor från avloppsvattnet. I dag renas vattnet från 95-99 % av allt fosfor och organiskt material” ⁽¹⁾

Naturvårdsverket konstaterar i sin rapport om ”Rening av avloppsvatten i Sverige” att reningsgraden för fosfor och biokemiskt nedbrytbar organisk substans (BOD) under det senaste decenniet legat kring 95 procent. I storleksklass 10 001-100 000 PE har halterna av BOD₇ i genomsnitt varit 6,1 mg/l och P_{tot} 0,21 mg/l. Respektive reduktionsvärd/reningsgrad har varit för BOD₇ 95 % och P_{tot} 96 %.⁽²⁾ (BRABs motsvarande halter för BOD₇ 9,4 mg/l och för P_{tot} 0,6 mg/l (årsmedelvärde), reduktion BOD₇ 94% och P_{tot} 88%).

Naturvårdsverkets föreskrifter om rening och kontroll av utsläpp av avloppsvatten från tätbebyggelse från 2016 tar inte ställning till reningsgrad för fosfor ⁽³⁾ Naturvårdsverkets meddelar om tillståndsfrågan ”Avloppsreningsverk och ledningsnät i provningen” att ”även om ledningsnätet inte är tillstånds- eller anmälningsskyldigt enligt miljöprövningsförordningen ska ledningsnätet och dess miljöpåverkan beaktas i provningen av en tillståndsansökan eller en anmälan. Ledningsnätet utgör en följdverksamhet enligt 16 kap. 7 § miljöbalken som under vissa förutsättningar kan villkorsregleras [] i den mån sökanden har rådighet över ledningsnätet.” ⁽⁴⁾

Finsk praxis och föreskrifter om avloppsvatten från tätbebyggelse

I Finland har reduktionskravet för BOD₇ och P_{tot} generellt tillämpats i miljötillstånden för avloppsvattenrening. Reduktionskravet ställer krav på själva reningsprocessen, ledningsnätet och dess skick såsom endamålsenlig och ekonomisk drift av verksamhet. Minskning av tillskottsvatten som försvårar reningsprocessen och späder näringshalterna är motiverad av miljö-, energi- och ekonomisynpunkter. Finska statsrådets förordning om avloppsvatten från tätbebyggelse 888/2006 ⁽⁵⁾ innehåller bestämmelser om behandling av avloppsvatten samt vägledning för att minska tillskottsvatten i verksamheten (3§ uppsamling av avloppsvatten).

Tillståndsvillkoren för avloppsrening på andra sidan gränsen hos de två närmastliggande avloppreningsverk vid Bottenvikens kust (Keminmaa PE 16 000; Kemi PE 34 000) är för BOD₇ 15 mg/l respektive 17 mg/l. P_{tot} för båda är 0,8 med reduktion på 90% (halvårsmedelvärde inklusive bräddning och undtagtagssituationer). Dessa miljötillstånd som är mer än tio år gamla (2006) innehåller krav att tillskottsvattnets inträde till nätet måste minimeras ^(6, 7). Reningsverket i Uleåborg delger medelsnittshalten under 2016 för P_{tot} vara 0,28 mg/l och reduktion 97%,

(tillståndskrav P_{tot} 0,5 och 90%)⁽⁸⁾ vilka är i linje med reninskrav och -resultat av finska stora och medelstora reningsverk.

Om dricksvattenkonsumtion mellan länderna kan konstateras att en genomsnittlig förbrukning per person och dygn dricksvatten varierar enligt olika finska källor mellan 140-155 l/d. Motsvarande siffra från beräknas av SCB i Sverige till 157 liter i 2015.

Gränsälvöverenskommelsen och kvalitetsmål för vatten

Syftet med gränsälvöverenskommelsen mellan Sverige och Finland är bl.a. att fästa särskild vikt vid att uppnå gemensamma kvalitetsmål för yt- och grundvatten. Inom vattenvårdsplanen för Torne vattendistrikt⁽⁹⁾ föreslås åtgärder som behövs för att vattnet ska uppnå god ekologisk status. Inre kustvatten vid Torne älvs mynning är klassats som "måttlig" dvs. sämre än god. Målet med vattendirektivet är att alla ytvatten når minst god status fram till år 2015. En åtgärd i vattenvårdsplanen för Torne vattendistrikt är minskad påverkan från avloppsreningsverk för att minska näringsämnesbelastning. Av i vattenvårdsplaneringsprocessen identifierade miljöproblem har vissa utmaningar pekats ut som särskilt viktiga. Till dem tillhör bl.a. minskad näringsbelastning till kustvattnen och bättre rening av avloppsvatten.

Gränsälvskommisionen anser med hänvisning till status och kvalitetsmål för vatten att reningsverkets tillstånd ska innehålla reduktionskrav för BOD_7 och fosfor för miljöskyddskäl. Reduktionskravet motiverar till kontinuerlig förbättring av verksamhet, inklusive själva processen och avlopps nätet. Reduktionskraven för reningsverket ska i några års tid höjas till riksnivåerna som nås på reningsverk i dag både i Sverige och Finland.

För att tillbörlig drift av reningsverket skulle vara möjlig och att belastning av recipienten kunde minimeras borde mängden inkommande / tillskottsvatten minskas. Ansvar för avlopps nätet ligger på respektive ägarkommunerna. Bottenvikens reningsverk ABs ägare, Haparanda och Torneå kommuner har möjlighet att fatta beslut om bolagets VA-avgift i förhållande till kvalitet av inkommande vatten till reningsverket för att ekonomiskt motivera kommunerna till underhåll av avlopps nätet och minskning av tillskottsvatten.

Kommissionen skickar detta yttrande för kännedom till Haparanda kommun och Torneå stad samt Närings-, trafik- och miljöcentralen i Lappland.

Timo Jokelainen
ordförande

Johan Antti
vice-ordförande

Virve Sallialmi
sekreterare

För kännedom Haparanda kommun
Torneå stad
Närings-, trafik och miljöcentralen i Lappland

Referencer:

- ⁽¹⁾ <http://www.svenskvatten.se/fakta-om-vatten/avloppsfakta/hur-renas-avloppsvattnet/>
- ⁽²⁾ Naturvårdsverket, Rening av avloppsvatten i Sverige.
<http://www.naturvardsverket.se/Documents/publikationer6400/978-91-620-8703-6.pdf?pid=13143>
- ⁽³⁾ Naturvårdsverkets föreskrifter om rening och kontroll av utsläpp av avloppsvatten från tätbebyggelse, NFS 2016:6 <http://www.naturvardsverket.se/Documents/foreskrifter/nfs2016/nfs-2016-6.pdf>
- ⁽⁴⁾ Avloppsreningsverk och ledningsnät i provningen
<http://www.naturvardsverket.se/Stod-i-miljoarbetet/Vagledning/Avlopp/Avloppsreningsverk-och-ledningsnat-i-provningen/>
- ⁽⁵⁾ Statsrådets förordning om avloppsvatten från tätbebyggelse 888/2006 ⁽²⁾
<https://www.finlex.fi/sv/laki/alkup/2006/20060888>
- ⁽⁶⁾ Kemin Vesi Oy, Kemi stad. PE 34 000, miljötillstånd Dnro Psy-2005-y-183
<http://www.ymparisto.fi/download/noname/%7B0DE5F779-56B1-4DF4-9F1A-49C7EDA1E507%7D/86958>
- ⁽⁷⁾ Keminmaa kommun, PE 16 000, miljötillstånd Dnro Psy-2004-y-159
<http://www.ymparisto.fi/download/noname/%7BB3205A28-304E-4607-9683-25B01AB0C00E%7D/86882>
- ⁽⁸⁾ Oulun Vesi <http://www.ouluvesi.fi/puhdistustulokset>
- ⁽⁹⁾ Torneälven internationella vattendistrikt. Gemensam plan för gränsöverskridande vattenförvaltning 2016-2021
<http://www.fsgk.se/Torneaelvs-rapport-2nd-upplaga-52s.-A4-SWE-2.pdf>